

Pěší výlet - Litoměřice, město a Mostná hora

Litoměřice - vydejte se na procházku jedním z nejstarších a nejmalebnějších a v historii nejbohatších Českých měst při soutoku Labe a Odry, jehož jméno připomíná slovanský kmen Lútomiriců původně obývajících tuto oblast severních Čech.

Od přístaviště lodí se vydejte doleva pod Tyršův most a dále směrem k železniční trati a projděte pod železničním mostem.

Po levé straně vám zůstane budova **bývalého železničního nádraží z konce 19. stol.** V ní dnes najdete příjemnou kavárnu vedenou v prvorepublikovém stylu a u ní „Malé Litoměřice“, pamětihodnosti města v miniaturním provedení. Původně vlaky objížděly budovu z druhé strany a vjížděly do tunelu pod městem.

Bývalý vjezd do tunelu vám zůstane po pravé ruce, kde zároveň uvidíte část ve velkém rozsahu zachovalého městského opevnění. **Původní městské opevnění** z poloviny 13. století se nedochovalo. Toto jsou pozůstatky gotických hradeb ze 14. stol. v celkové délce cca 1800 m tvořící hranice Městské památkové rezervace, která byla vyhlášena v r. 1978.

Vy se vydejte vlevo do kopce Máchovou ulicí okolo kaple sv. Jana Křtitele. Cestou natrefíte na vinárnu Vikárka, kde v r. 1836 krátký čas bydlel a také zemřel spisovatel, básník a právník Karel Hynek Mácha. V domě se nachází **Máchova světnička**, kterou je možné navštívit denně kromě pondělí po předchozím objednání v Oblastním muzeu, Mírové nám. 40 nebo přímo ve vinárně.

Máchovou ulicí dojdete až k residenční budově **Litoměřického biskupství**, založeného roku 1655 s úmyslem pomoci rekatolizovat oblast. Ulice končí na Dómském vrchu u raně barokního katolického kostela, **katedrály sv. Štěpána**, vybudovaného v 17. stol. na místě jeho starších předchůdců. Na vedle stojící věž z 19. stol. je možno vystoupat, vstupenky možno zakoupit v přízemí věže.

Dómský vrch je nejstarší osídlené místo ve městě. Přemyslovci ovládli území Lútomiriců a zde na Dómském vrchu zbudovali v 10. století opěrné cca 6 ha velké hradiště. Na jeho místě byla později založena litoměřická kapitula, což dokládá její zakládací listina z r. 1057, nejstarší dochovaná úřední listina u nás.

Dómské náměstí je centrem dnešního uzavřeného církevního areálu, rozkládajícího se na cca 3 ha, vymezeného hradební zdí se třemi branami. Vydejte se od průčelí kostela rovně a vyjdete branou na Rybářské náměstí.

Dostanete se k hospici sv. Štěpána, od nějž se nabízí **překrásný pohled na Labské údolí**, včetně některých kopců Českého středohoří, např. na Radobýl s křížem na vrcholu připomínající poslední procházku K. H. Máchy nebo Klapý s troskami hradu Házmburk. Před vámi v údolí stojí zanedbaná rozsáhlá budova bývalého německého pivovaru s výletní restaurací, pozdějších mrazíren.

Můžete se vrátit zpět na Rybářské náměstí a projít Svatojiřskou ulicí na Václavské náměstí, kde stojí **kostel sv. Václava**, skvost pozdně barokní architektury od Octavia Broggia, původem italského architekta. Dnes má kostel v užívání pravoslavná církev.

Krajskou ulicí projdete na parkoviště s býv. **Jezuitskou hvězdárnou**, dříve zvanou také Lusthaus. Jedná se o zachovalou část městského opevnění s výhlídkovým pavilonem v hranolové věži, v níž se nachází muzeum marionet.

Zde projdete brankou v městském opevnění do kouzelného **parku Václava Havla**, založeného r. 2008. Nachází se zde jezírko a busta tohoto prvního českého prezidenta.

Parkem projdeme k **Domu kultury** města Litoměřic. Jde o stylem odpovídající stavbu z doby před Sametovou revolucí, která přiléhá k tzv. Novému paláci, budově, která byla součástí bývalého **královského kradu** vzniklého zřejmě již v 1. polovině 13. století, za Přemysla Otakara I. Přestavěn byl patrně na začátku vlády Karla IV. ve 14. stol. a začleněn do tehdy nově vzniklých hradeb. Dnes se v bývalém hradu nachází moderní vinařská expozice, která obsahuje průřez historií českého vinařství.

Od Hradu projdeme Lidickou ulicí do samotného srdce města, na **Mírové náměstí**. Již od počátku existence královského města, od 13. století od doby Přemysla Otakara I. tvoří jádro města. Má nepravidelný obdélníkový tvar o rozměrech 75-90 x 180-195m s plochou cca 2ha. Dokládá tak význam města ve středověku, kdy náměstí sloužilo jako hlavní tržiště. Již v letech 1839-59 bylo celé vydlážděno a s ním i velká část tehdejšího města. Vydláždění čedičem, tak příznačným kamenem pro tento region, najdete na náměstí dodnes.

Většina domů na náměstí je v jádře gotická, později přestavěná v renesančním nebo barokním slohu. Pod domy byly vy budovány většinou dvou až třípatrové sklepy, propojené systémem chodeb tvořících rozsáhlé a tajuplné **Litoměřické podzemí**. S průvodcem Informačního centra, Mírové nám. č.p. 16, můžete část podzemí spojenou se zajímavou výstavou o lomech a pozdější nacistické továrně Richard pod vrchem Bídnice v blízkosti města navštívit.

Jedním z nejnapadnějších domů na Mírovém je **dům Kalich**, č.p. 15, v jádru pozdně gotický vybudovaný architektem italského původu Ambrosiem Balli, s věžičkou v podobě kalicha, která slouží jako vyhlídka. Dnes v domě sídlí Městský úřad Litoměřice. S průvodcem z informačního centra je možno uskutečnit prohlídku věže, která nabízí výhled na město a okolí.

Stejný architekt Ambrosio Balli postavil v 16. stol. i jen o něco dál stojící **dům U černého orla**, s překrásnou renesanční sgrafitovou fasádou, který byl střídavě obytným palácem, kasárnami, sídlem Městského úřadu a nakonec hotelem, kterým je dodnes.

V rohu Mírového náměstí stojí budova bývalé **Staré radnice**, dnes muzea, poprvé doložené roku 1397. Její gotické zbytky jsou zachovány v obloucích podloubí. Po požáru města roku 1537 byla vážně poškozena a záhy přestavěna v renesančním slohu. Na jejím rohu je umístěna socha Rolanda, muže s kyjem představujícího ochranu trhu a obchodu. Pod ním je na kamenné zdi umístěn **český loket** v železném provedení, stará délková míra.

Uprostřed Mírového náměstí upoutá pozornost **morový sloup** připomínající velký mor, který postihl město a stejně tak i celou zemi v roce 1680. Na památku a z vděčnosti za překonání této morové epidemie byl o rok později vystavěn Mariánský sloup, později opatřen zbývajícím sousoším.

Z náměstí je možné se vydat na zpáteční cestu do přístaviště.

Kdo má ale ještě chuť, může se z nám. Míru vydat ulicí Novobranskou, ul. Osvobození a Sokolovskou na **Mostnou horu** na okraji města. Jde o pouhých 276 m vysoký kopec na okraji města.

Cesta trvající necelých 20 minut vás povede okolo Jiráskových sadů, dále nostalgickou vilovou čtvrtí s často více než stoletými secesními domy, k soše Karla Hynka Máchy vzniklé roku 2010 jako kopie té z Petřína, až do lesoparku s **restaurací a rozhlednou** postavenou roku 1910, jež dostala jméno podle zalesněného vrchu, ze kterého byly poraženy stromy na stavbu starého mostu přes Labe. V restauraci si např. můžete zakoupit vstupenku a po 96 schodech vystoupat do výšky 16 m na vyhlídkovou plošinu a potěšit se výhledem na České středohoří, Litoměřice, Polabí i Tereziňskou kotlinu.

Stejnou cestou se můžete vrátit na Mírové náměstí ke katolickému **kostelu Všem svatých** na rohu Jezuitské ulice. Středověký základ kostela s věží byl postaven jako součást původního městského opevnění. Uličkou můžete projít až k bývalému jezuitskému **kostelu Zvěstování Panny Marie**. Kolem bývalé jezuitské koleje projdete na parkány bývalého městského opevnění, dojdete až k městskému **divadlu K. H. Máchy** postavenému roku 1822, čímž se řadí k nejstarším městským divadlům u nás. U divadla dojdete k **Máchově bustě**, vytvořené v roce 1936, sto let po jeho smrti. Po zde začínajících Máchových schodech sejdete dolu k bývalému baroknímu mlýnu u Pokratického potoka. Potok neuvidíte, byl sveden do podzemí, mlýn byl upraven na kancelářskou budovu.

Právě jste se vrátili k železniční trati, odkud už je to jen pár kroků k vašemu výchozímu bodu, k Florentině kotvící v přístavišti.

Procházka v plném rozsahu potrvá v pohodlném tempu cca 1,5 hod.